

Biyolojik Bir

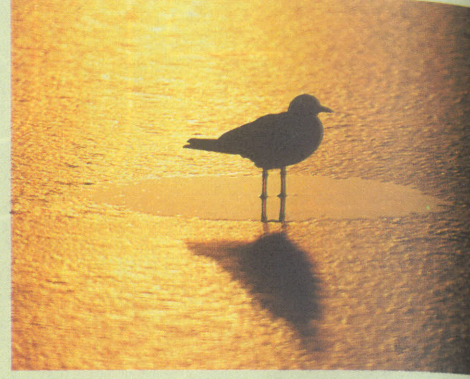
Türkiye'de A Sınıfı Niteliğindeki Sulak Alanlar

1. Manyas Gölü
2. Seyfe Gölü
3. Sultan Sazlığı
4. Göksu Deltası
5. Burdur Gölü
6. Gala Gölü
7. Beyşehir Gölü
8. Akşehir Gölü
9. Uluabat Gölü
10. Menderes Deltası
11. Tuz Gölü
12. Akyanan ve Akyanan Gölleri
13. Yumurtalık Lagünü
14. Kızılırmak Deltası
15. Çamaltı Tuzlası
16. Ereğli Sazlıkları
17. Eber Gölü
18. Eğirdir Gölü
19. Işıklı Gölü

Kuşlar bütün biyolojik türler içinde ayrı bir yere sahiptir. Hayvanlar aleminde ise biyolojik ve fiziksel özellikleri nedeniyle diğer hayvanlarda hatta omurgalılarda bile bir arada bulunmayan üstün hareket ve metabolik uyum sağlama yetenekleri kuşları bugünkü çeşitliliklerine ve geniş yayılışlarına ulaştırmıştır. Kuşlar 8700 yaşayan tür, 1000 kadar da soyu tükenmiş tür ile sıcakkanlı, uçabilen omurgalılar olarak Aves sınıfını oluştururlar (böceklerden sonra 9000 civarında türle kuşlar çeşitlilik açısından 2. sırayı alır). Aralarında 5 cm'lik arıkuşları olduğu gibi, 2,5 m'lik, 155 kg'lık devekuşları da vardır. Bu boyutlarının yansira kuşlar sesleri, görüntüleri yaşam alışkanlıkları, davranışları ile de oldukça ilginç canlılardır. Kuşlardaki uçuş yeteneği onların hızlıca yer değiştirebilmelerini, uzun mesafeleri alabilmelerini, kolay yiyecek bulabilmelerini ve düşmanlarından kaçabilmelerini sağlar. Evrimin seçici işleyişi içinde bu özellik kuşlar sınıfının sürekliliği için bir avantaj sağlamıştır.

Evrimin estetik bir sonucu olarak çevremizin ve ekolojik sistemlerin vazgeçilmez güzellikleri olmanın yanı sıra farklı habitatların da yaşam zincirinin en önemli (anahtar tür olarak) noktalarında yer alır. İşte tüm bu özellikleriyle dünyamızın bir parçası olan kuşlar şu yıllarda insanoğlu paydasında; bizim tedbirsiz ve düşüncesiz davranışlarımız ve yaşam tarzımız nedeniyle tehlike altındalar.

Tüm dünyada kuşları tehdit eden genel sorunlar; çevresel kirlilik (tarım ilaçları ve sanayi atıkları vs.), üreme alanları, yaşam alanları ve göç yolları üzerindeki sorunlar, sulak alanların kurutulması, baraj gölü içinde kalarak su basması, yerleşime

açılması, ve aşırı avlanma vs. gibileridir. Türkiye dünya üzerindeki sayılı göç yollarından birinin üzerindedir. Ayrıca pek çok tür içinde üreme alanı özelliği taşır. Bu nedenle dünyada kuşları tehdit eden faktörler Türkiye'de daha fazla önemle ele alınmalıdır. Türkiye'nin doğal zenginliği sayılabilecek endemik türler ise aynı tehditlerden paylarını alırlar.

Ayrıca sulak alanlar ile ilgili sorunlar sadece kuşları değil ekosistemdeki pek çok organizmayı, son olarak da insanları etkileyecektir.

Kuşları Tehdit Eden Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Bugün dünyadaki çevre sorunlarının çoğunun kaynağı insandır. Kuşların av amacıyla vurulması, ticari değeri olan kuşların yetiştirilmek yerine doğadan yakalanarak satılması, kuş yumurtalarının toplanması, tarım amaçlı olarak veya sıtma ile mücadelede sazlıkların ve diğer su-

Tür Olarak Kuşlar

lak alanların kurutulması, sulak alanlara zarar verecek sulama ve drenaj projeleri gibi sorunların çözümleri oldukça basit ve uygulanabilir.

Bilinçli, ekolojik dengeyi bozmayan, kontrollü avcılık türlerin sürekliliğine bir zarar vermeyecektir. Bunun için ise eğitim şarttır.

Çevresini yeterince sağlıklı algılayan insan duyarsız kalamaz. Algılamamanın yeterince sağlıklı olabilmesi için ise insanların eğitilmesi gerekmektedir. Burada söz konusu olan eğitim teknik bir eğitim değil insanın doğasında pasif halde bulunan çevresine yönelik duyguları aktive edecek bir eğitim olmalıdır. Amaç daha bilinçli, duyarlı ve gelecek nesilleri düşünen bir toplum olabilmektir.

Sıtma ise bölgelere göre değişmekle birlikte büyük şehirlerde kaybolmak üzeredir. Sıtma günümüzde tedavi edilebilen ve gerekli çevresel hijyen kurallarına uyulduğunda kesinlikle korunulabilen bir hastalıktır. Ayrıca çevreye zarar vermeyen pek çok sivrisinek ilacı kullanımdadır.

Sulak alanların drene edilerek kurutulmasına sebep olan tarım amaçlı sulama politikaları yerine çevreye karşı daha bilinçli sulama politikaları benimsenmelidir.

Türkiye'deki çevresel sorunlara karşı olan sorumluluğumuz aslında aynı zamanda dünyaya ve içinde yaşadığımız eko sisteme karşı bir sorumluluktur. Çevremize gösterdiğimiz duyarlılığın nesnel bir değerlendirmesini yaparken, birey olarak kendimize soralım; hemen yakın gelecekte çevremiz için, biyolojik çeşitliliğin devamı için bizler neler yapabiliriz?

Ülkemizde hali hazırda sulak alanların korunması için pek çok proje uygulanmaya ve hayata geçirilmeye çalışılıyor. Başarılı pek çok proje de uygulamaya girmiş durumda ancak eldeki tablodan doğanın korunması ve biyolojik çeşitliliklerin devamlılığı açısından daha yapıla-

cak pek çok işin olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Tüm bunların hepsi bir kenara; sanırım hiçbir insan yoktur ki sahilde hava akımlarını kullanarak süzülen bir martının günbatımındaki görüntüsüne, bozkıra bakan bir tepenin yamacında gün doğumunda süzülen şahinin görüntüsüne bin bir hayranlıkla bakakalmasın. Siz de bilirsiniz, her sabah, basit serçe civiltarı bile insanın güne başlamasını kolaylaştırıyor mu ?

Doğadan toplamacılık ise rezervler geç tükeneceği için bindiği dalı kesmek olacaktır. İstenen türler zirai şartlarda çok kolay bir şekilde üretilirler.

Tarım amaçlı kurutulmalarda ise elde edilen verimsiz toprağın ekonomik getirisi foto-safari ve ornitoturizminin getireceği ile kıyaslanamayacak kadar düşük olacaktır. Türkiye'nin sahip olduğu ornitolojik tür zenginliği özellikle foto-safariler ve ornitoturizm ile büyük bir ekonomik girdiye dönüştürülebilir.

Hazırlayan:

Çağlar ORHAN (TEB)

